

Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi
International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences
E-ISSN: 2602-4411 2(2): 336-347, 2018

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBE STANDARTLARINI AKTARABİLMELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Sami KARACAN¹, Nurcan GÜNCE²

¹Kocaeli Üniversitesi, İİBF

²Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ö.İ.UMYO

Sorumlu yazar:

E-posta: nurcan.günce@kocaeli.edu.tr

Özet

Bilgi çağı 90'lı yıllardan günümüze kadar olan dönem olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde işletmeler bilgi teknolojilerini kullanmakta ve ürünler teknoloji ile iç içe bulunmaktadır. Gelişimin çok hızlı olması ve teknolojiye yönelmesi işletmeler arasındaki sınırları da kaldırmıştır. Yabancı şirketlerle olan ticari ilişkiler ortak bir dil gerektirmektedir. İşletmelerin dili muhasebe olduğuna göre muhasebenin piyasalara uygun olması gerekmektedir. Uluslararası Muhasebe standartları işletmeler arasında ortak bir dil oluşmasını sağlamaktadır.

Ülkemizde Kamu Gözetim Kurumu Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe'ye çevirerek, Türkiye Muhasebe /Finansal Raporlama Standartları(TMS/TFRS) olarak yayınlamıştır.2013 yılında yeni Türk ticaret kanununun Yürürlüğe girmesi ile birlikte standartların uygulanma alanları geliştirilmiştir. Bu açıdan ülkemizde önemli olan standartlara ilk geçişte yapılacaklardır. Ayrıca standartların öğreticiler ve uygulayıcılar tarafından bilinmesi zorunludur.

Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilmeleri Açısından Değerlendirmede muhasebe meslek mensuplarının muhasebe standartlarıyla ilgili beklentileri ve bilgi düzeylerin ölçülmesi ile ilgili olarak Kocaeli ilinde yapılan çalışmada en önemli sorunun muhasebe meslek mensuplarının standartlarla ilgili bilgi ve sistematik eğitim eksikliği olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda muhasebe meslek mensupları çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Toplanan veriler betimsel istatistikler ve nicel veri analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir Çalışmada yasal düzenlemeler ile zorunlu hale getirilen muhasebe standartlarının uygulamada fazla karşılık bulamadığı muhasebe meslek mensupları açısından fazladan iş yükü olarak algılandığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Finansal Raporlama Standardı, Muhasebe Meslek Mensupları, Muhasebe Uygulamaları, Muhasebe Eğitimi

EVALUATION OF ACCOUNTING PROFESSIONALS OF ACCOUNTING PROFESSION

Abstract

The information age is defined as the period from the 90s to the present. In this period, enterprises use information technologies and products are intertwined with technology. The fact that development is very fast and that it is directed to technology has also lifted the boundaries between enterprises. Business relations with foreign companies require a common language. Since the business language is accounting, accounting should be appropriate to the markets. International Accounting Standards provide a common language among enterprises.

In our country, the Public Supervisory Council of International Accounting and Financial Reporting Standards Turkish 'to turning, Turkey Accounting / Financial Reporting Standards (IAS / IFRS) as applied in conjunction with the entry into force of the new Turkish commercial code in yayınlamıştır.2013 standard areas have been developed. In this respect, they will be made in the first pass to the standards that are important in our country. In addition, it is imperative that the standards be known by the instructors and practitioners.

The most important problem in the study conducted in Kocaeli province regarding the accounting standards of accounting professionals and the level of knowledge about the accounting standards in terms of accounting standards of the professional accountants was found to be the lack of knowledge and systematic training of professional accountants. In this direction, the members of the accounting profession formed the sample of the study. The collected data were analyzed with descriptive statistics and quantitative data analysis methods. In the study, it was concluded that the accounting standards compulsory with legal regulations were perceived as extra work load in terms of accounting professionals who could not find much answer in practice.

Keywords: Turkey Financial Reporting Standards of Professional Accountants, Accounting Practices, Accounting Education

1. GİRİŞ

Günümüzde dünya genelinde ve özellikle Avrupa ülkelerinde finansal raporların sunulması, paylaşılması ve açıklanması hususunda şeffaflık ilkesi hâkimdir. Aynı zamanda, finansal raporların farklı ülkelerde standart bir yapı arz etmesi amaçlanmaktadır. Avrupa birliği uyum süreci kapsamında da halka açık şirketler, bankalar, sigorta firmaları ve KOBİ'ler gibi birçok işletmenin yeni muhasebe standartlarının benimsenmesi ile uygulaması gerekmektedir.(Kızıllı, ; Fidan,.;Kızıllı,C. & Keskin, 2016.s.1)

Sermaye piyasalarının birbirleriyle entegrasyonu ortak bir işletme dili olan muhasebenin piyasanın ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde olmasını gerektirir. Uluslararası Finansal Raporlama standartları(UFRS) muhasebe biliminde birbirine yakın değerlendirme ve sınıflama ölçüleri getirerek ortak bir işletme dili oluşturmaktadır. Burada ülkemize düşen TFRS okur-yazar olabilmektir. Bu anlamda Kamu Gözetim Kurumu(KGK) UFRS'yi Türkçe'ye çevirerek Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını(TMS/TFRS) olarak yayınlamaktadır. Örtün,.;Kaval,& Karapınar,2017.s.1)

Muhasebenin en önemli görevlerinden biri olan 'doğru bilgilendirme' TFRS uygulamalarıyla güncellenmiş olacaktır. Ancak standartları kullanarak muhasebe işlemlerini yapabilmek ve rapor elde edebilmek maliyetli, zaman alan ve eksiksiz bilgi isteyen bir işlemdir. Bu anlamda muhasebe standartlarının uygulayıcıları olan muhasebe meslek mensupları birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu çalışmada karşılaşılan bu sorunlar incelenmeye çalışılmıştır.

Analiz ve Bulgular

Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından Değerlendirme yapabilmek için Kocaeli ilinde 140 Muhasebe meslek mensubuna ulaşılmış, 13 anket analize uygun olmadığı için çıkartılmıştır. Ankete verilen cevapların dağılımını belirlemek için frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Çalışmamızdaki anket soruları arasında ilişkiyi belirlemek için Ki-kare anlamlılık değerleri (P) hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde; frekans(f), yüzde(%), ortalama (X) ve standart sapma(SS), gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 16.0 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Anketten alınan puanların, cinsiyetlerine göre incelenmesinde t testi, yaş, unvan, mezuniyet durumu ve mükelleflere göre incelenmesinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Parametrik testler uygulanmadan önce, bu testlerin temel varyansları sorgulanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,796 olarak bulunmuştur.

Temel amaca bağlı olarak, Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından Değerlendirme boyutlarından oluşan araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H1: Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutu güçlüdür.

H1a: : Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H2: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'ları ile ilgili aldıkları eğitim yeterlidir.

H2a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'ları ile ilgili aldıkları eğitim boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H3: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nın biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre daha güçlüdür.

H3a: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nın biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre değişkenler açısından farklılık göstermektedir.

H4 Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutu güçlüdür.

H4a:Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H5: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu güçlüdür.

H5a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H6: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu güçlüdür.

H6a:Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H7: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu güçlüdür.

H7a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H8: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız, doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu güçlüdür.

H8a: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız, doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H9: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu güçlüdür.

H9a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H10: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamalarında sık yapılan değişikliklere uyum boyutu güçlüdür.

H10a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamalarında sık yapılan değişiklikleri anlama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Araştırma Kocaeli ilinde bulunan muhasebe çalışanları ile yürütülmüştür.

Muhasebe Meslek Mensupları Demografik Dağılımı

Muhasebe Meslek Mensuplarına uygulanan ankete katılanların demografik özellikleri Tablolarda belirtilmiştir.

Tablo1.Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	40	31,5
Erkek	87	68,5
Toplam	127	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi, ankete katılan 127 Muhasebe Meslek Mensuplarından %31,5'i bayan, %68,5' i baydır.

Tablo2.Mükellefe Göre Dağılımı

Mükellef	Frekans	Yüzde
bağımlı çalışıyorum	43	33,9
mükellefim yok	4	3,1
1-20	6	4,7
21-40	9	7,1
41-60	20	15,7
61-80	16	12,6
81-100	9	7,1
101 den fazla	20	15,7
Toplam	127	100,0

Mükellef açısından ise %15,7'sinin 41 ile 60 arası,%15,7'nin 100 den fazla mükellefi vardır.

Tablo3.Ünvana Göre Dağılımı

Ünvan	Frekans	Yüzde
YMM	1	0,8
SMMM muhasabe Elemanı	84	66,1
Toplam	42	33,1
Toplam	127	100,0

Ankete katılanların %66,1'nin SMMM olduğu görülmüştür

Tablo4.Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde
25-35	45	35,4
36-45	49	38,6
46 ve yukarısı	33	26,0
Toplam	127	100,0

Muhasebe Meslek Mensuplarının % 35,4'ü 25 ile 35 yaş arasında, % 48,6'sı 36 ile 45 yaş arasında ve % 26,0'si 46 yaş ve üzerinde yer almaktadır

Tablo5.Öğrenime Göre Dağılımı

Öğrenim	Frekans	Yüzde
Lise	16	12,6
Üniversite	92	72,4
Yükseklisans	19	15,0
Toplam	127	100,0

Öğrenim durumları ile ilgili sonuçlar ise % 72,4 ile çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo6.Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarılabilir Açısından Ölçeğin Ortalama puanları ve Standart sapmaları

İFADELER	N	Ort	Ss
Soru 1	127	2,7008	1,04133
Soru 2	127	2,6457	1,05806
Soru 3	127	2,8254	,97225
Soru 4	127	2,9213	1,16569
Soru 5	127	2,7795	1,13329
Soru 6	127	3,4803	1,04540
Soru 7	127	3,3701	1,03742
Soru 8	127	3,3228	1,11897
Soru 9	127	3,3465	1,07923
Soru 10	127	3,2913	1,07726
Soru 11	127	3,3386	,99379
Soru 12	127	3,2441	1,06694
Soru13	127	3,5039	1,19439
Soru 14	127	2,8898	1,01753
Soru 15	127	3,0236	,91256
Soru 16	127	3,0236	,85880
Soru 17	127	3,0236	,84951
Soru 18	127	2,9606	,90327
Soru 19	127	2,5827	1,19815
Soru 20	127	2,4094	1,21730
Soru 21	127	3,2677	1,19156
Soru 22	127	3,2283	1,04037
Soru 23	127	3,1733	1,00067
Soru 24	127	2,9921	,97993
Soru 25	127	2,9528	,91598
Soru 26	127	2,8730	,83890
Soru 27	127	3,1732	,99279
Soru 28	127	3,2126	1,03609
Soru 29	127	3,2126	1,01285
Soru 30	127	2,6299	,94955
Soru 31	127	2,7165	,90762
Soru 32	127	3,3071	,95545
Soru 33	127	3,4094	1,09366
Soru 34	127	3,2441	1,11780
Soru 35	127	3,2283	1,12115
Soru 36	127	2,9370	1,01378
Soru 37	127	3,1024	,95813

Tablo 6 incelendiğinde en yüksek ortalamanın $X=3,50$ ile (Soru 13) ‘TFRS’yi yeterince öğrenebilmem için iyi bir eğitim almam gerektiğini düşünüyorum.’ $X=3,48$ ile (Soru 6) ‘Finansal raporlarda sunulan bilginin kalitesini düşündüğümde, TFRS’ye dayalı finansal tabloları daha nitelikli buluyorum.’ ve en düşük ortalamanın $X=2,40$ le (Soru 20) ‘Kendimi TFRS uygulamaları ve raporlama konusunda meslektaşlarıma eğitim verebilecek yeterlilikte görebiliyorum.’ ve $X=2,58$ ile (Soru 19) ‘Meslektaşlarım. TFRS konusundaki sıkıntılarında bana danışırlar’ maddeleri olduğu görülmüştür.’

Araştırmada Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarılma Açısından Değerlendirme **okuma, anlama, uygulama** boyutlarında incelendiğinde aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma boyutlarının tespit edilebilmesi için öncelikle KMO ve Bartlett's testi faktör analizi yapabilmek için ön şartlardandır. Normalliği gösterir. $KMO > 0.6$ ve Bartlett $\text{sig} < 0.05$ olmalıdır. KMO ve Bartlett's testinin anlamlı olması faktör analizine uygun olduğunu gösterir.

Tablo 7 KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Yeterliği	,803	
Bartlett Testi	Ki-Kare Değeri	978,884
	S.d	210
	p ($p < 0.001$)	0,000

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) değeri .803 dür ve $0.803 > 0.6$ olduğu için anlamlıdır. Bartlett's testi Chi-Square değeri 978,884 ve serbestlik derecesi 210 olup anlamlıdır ($p = 0.00, p < 0.05$).

Verilerin faktör analizine uygunluğu teyit edildikten sonra ölçeğin faktör yapısının incelenmesi amacıyla Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) ve Varimax Rotasyon yöntemleri kullanılarak açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sırasında 19 adet maddenin faktör yük ağırlıklarının dönüştürüldüğü tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada kullanılacaktır Bu sebeple 1,2,4,5,11,12,13,15,16,19,20,27,28,29,34 ve 35 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 19 madde üzerinden yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktörleri ve bu faktörler altında toplanan maddelere ait faktör yüklerini gösteren döndürülmüş bileşenler matrisi (Rotated Component Matrix) aşağıdaki şekilde elde edilmiştir. (Yemez, İ,2016).

Tablo 8. Döndürme sonrası Faktörler ve Madde Yük Değerleri

Sorular	Faktör1	Faktör2	Faktör3
Soru6	,736		
Soru7	,798		
Soru8	,760		
Soru9	,811		
Soru10	,712		
Soru21	,554		
Soru22	,693		
Soru23	,688		
Soru24	,404		
Soru32	,695		
Soru33	,745		
Soru37	,569		
Soru25		,651	
Soru30		,693	
Soru31		,554	
Soru3			,661
Soru14			,551
Soru26			,686
Soru36			,522

Tablo 8'deki ölçeğe ilişkin faktör analizi sonuçları incelendiğinde, döndürme sonrası maddelerin toplam

3 faktör altında toplandığı ve maddelerin faktör yükü değerlerinin 0.404 ile 0.811 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir.

Tablo 9: Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ölçek alt boyutu	Sorular	Faktör yük değerleri	Özdeğer	Varyans (%)	Kümülatif Varyans(%)
Faktör 1	Soru6	,736	5,997	28,556	28,556
	Soru7	,798			
	Soru8	,760			
	Soru9	,811			
	Soru10	,712			
	Soru21	,554			
	Soru22	,693			
	Soru23	,688			
	Soru24	,404			
	Soru32	,695			
	Soru33	,745			
Soru37	,569				
Faktör 2	Soru25	,651	1,863	8,873	37,428
	Soru30	,693			
	Soru31	,554			
Faktör 3	Soru3	,661	1,662	7,915	45,344
	Soru14	,551			
	Soru26	,686			
	Soru36	,522			

Buna göre üç faktör elde edilmiştir ve bu faktörler toplam varyansın %59'unu açıklamaktadır. Bu ölçek toplam varyansın %45'ini açıklayan % 1 den büyük öz değere sahip ve % 45 varyansa sahip üç boyutlu bir yapıdır.

Faktörlerin Adlandırılması

Genel olarak faktör analizinin amacı çok sayıda değişkeni daha az sayıdaki değişkene indirmek olduğundan, indirgeme sonucu ortaya çıkan değişkenlere ad verilmesi gerekmektedir. Bu adlandırma işlemi faktörü oluşturan değişkenlerin yapısına bakılarak da yapılabilir (Nakip,2013:524). Bu doğrultuda faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlamlar göz önüne alınarak faktörler aşağıdaki gibi adlandırılmıştır.

a.Okuma Faktörü

Soru6	Finansal raporlarda sunulan bilginin kalitesini düşündüğümde,TFRS'ye dayalı finansal tabloları daha nitelikli buluyorum.
Soru7	TFRS biçimsel yapı,kapsam ve içerik bakımındanTekdüzene göre daha güçlüdür.
Soru8	Tekdüzen, vergi için muhasebe ihtiyacını karşılarken,TFRS bilgi için muhasebeye daha çok hizmet etmektedir.
Soru9	TFRS'ye göre raporlanan finansal bilgilerin daha nitelikli ve kaliteli olacağını düşünmekteyim.
Soru10	TFRS'nin Tekdüzenden farklı olarak ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğünü de dikkate alması vergisel açıdan daha gerçekçi bir ortam hazırlayacaktır.
Soru21	TFRS'nin uygulamadaki başarısı için etik değerlerin ön plana çıkarılması gerektiğine inanıyorum.
Soru22	TFRS Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na uygun hazırlanan bir finansal tablonun, finansal tablodan yararlananlar için daha güvenilir bilgi sunduğuna inanıyorum.

Soru23	TFRS Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın belirli derecede esnek olması uygulamada karşılaşılan sorunların çözümüne katkı sağlayacağına inanıyorum..
Soru24	TFRS Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın sadece çeviri değil, içeriği ve uygulama şekli bakımından da açık ve anlaşılır olduğuna inanıyorum.
Soru32	TFRS.'nin ilgili taraflara daha tarafsız, doğru ve güvenilir bilgi sağlamaktadır.
Soru33	TFRS'nin uygulanmasıyla; Türkiye'de muhasebe mesleğine verilen önem artacaktır.
Soru37	TFRS'nin uygulamaya geçmesiyle işletmelerin, para ve sermaye piyasalarından fon bulmaları kolaylaşacaktır

Birinci faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde TFRS'ye göre raporlanan finansal bilgilerin daha nitelikli ve kaliteli olacağı düşüncesi olma daha çok ön plana çıktığı görülmektedir.

b. Anlama. faktörü

Soru25	TFRS'nda yapılan açıklamaların uygulamalar için yeterli olduğuna inanıyorum.
Soru30	TFRS'na ilişkin örneklendirici-bilgilendirici kitap, bildiri, makale v.b. yayınların sayısı yeterlidir.
Soru31	TFRS'nin uygulamasına yönelik hizmet veren firmaların sayısı yeterlidir.

İkinci faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde Muhasebe çalışanları

TFRS'na ilişkin örneklendirici-bilgilendirici kitap, bildiri, makale v.b. yayınların sayısı yeterliliği yönünden ön plana çıktığı görülmektedir

c.Uygulama .faktörü

Soru3	TFRS'nin Türk Muhasebe Sistemine uygun olduğunu düşünmüyorum
Soru14	Tekdüzene olan hâkimiyetimin, TFRS'yi öğrenmemi zorlaştırdığını düşünüyorum
Soru26	TFRS'nda geleceğe yönelik risk tahminlerinde, bilimsel yöntemlerin kullanılmasının uygulamayı zorlaştıracığına inanıyorum
Soru36	TFRS'nin ayrıntılı değerlendirme ölçütlerinin (gerçeğe uygun değer vb.) kullanılması uygulanabilirliğini güçleştirmektedir.

Üçüncü faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde muhasebe çalışanları TFRS'nda geleceğe yönelik risk tahminlerinde, bilimsel yöntemlerin kullanılmasının uygulamayı zorlaştıracığına inanma yönünün daha çok ön plana çıktığı görülmektedir

Demografik değişkenlerin analizi

Tablo 10. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından Değerlendirme Ölçeğinin Cinsiyet bakımından T testi Sonuçları

	CİNSİYET	$\bar{X}$	S.S.	T DEĞERİ	df DEĞERİ	P DEĞERİ
Alınan eğitim	Kadın	2,3590	3,73100	0,014	127	,484
	Erkek	2,9080	4,19477			

P<0,05

Tablo 10'da görüldüğü gibi; cinsiyet değişkenine göre muhasebe çalışanlarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemlere ilişkin t testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; **cinsiyet açısından** Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından **Değerlendirme dağılımın homejen olduğu tespit edilmiştir (sig değeri 0,906 >0,05)**. Sig. (2-tailed) değeri gruplar arasında fark olup olmadığını gösteren değerdir. Bu değer 0,05'ten küçükse gruplar arasında fark olduğuna karar verilir. Eğer bu değer 0,05'ten büyükse karşılaştırılan gruplar arasında anlamlı fark olmadığına karar verilir. Eğer fark olduğu kararı verilerse hangi grubun ortalaması büyükse o grubun diğer gruptan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu söylenir. Fark çıkmazsa grupların ortalamaları birbirinden farklı bile olsa onların aslında aynı (birbirine

denk) oldukları söylenir. Çalışmada Sig. (2-tailed) değeri ($p=0,484>0,05$) 0,05 ten büyük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından Değerlendirme ortalamasında kadın ($\bar{X}=2,3590$) ve Erkek çalışanların ($\bar{X}=2,9080$) birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 11. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Açısından Değerlendirme Ölçeğinin Ünvan Bakımından ANOVA testi Sonuçları

	ünvan	Kareler toplamı	Sd	ORTALAMA KARE	F	P
Alınan eğitim	GRUPLARARASI	6,307	2	3,154	,191	,827
	GRUPLARIÇI	2051,488	124	16,544		
	TOPLAM	2057,795	126			

P<0,05

Tablo 11’de görüldüğü gibi **Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme** ünvan Bakımından one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Aldıkları Eğitimler Açısından dağılımın hõmejen olduğu tespit edilmiştir (sig değeri 0,086>0,05).**

ANOVA tablosunda en sonraki sig. değeri 0,05ten küçükse karşılaştırılan grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğuna karar verilir. bu örnekte de üstteki resimde görüleceği gibi **gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.** Bir YMM ‘ye anket uygulaması yapıldığı için ortalamaya girmemiştir.

(p değeri 0,608>0,05)

Tablo 12. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Değerlendirme Ölçeğinin mükellefe göre ANOVA testi sonuçları

	Öğrenim	Kareler toplamı	Sd	ORTALAMA KARE	F	P
Alınan eğitim	GRUPLARARASI	116,624	2	58,312 15,655	3,725	,027
	GRUPLARIÇI	1941,172	124			
	TOPLAM	2057,795	126			

P<0,05

Tablo 12’de görüldüğü gibi **Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarını Uygulama Aşamasında Aktarabilme Ölçeğinin** mükellef Bakımından one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Aktarabilme Açısından dağılımın homojen olduğu tespit edilmiştir (sig değeri 0,07>0,05).**

ANOVA tablosunda en sonraki sig. değeri 0,05ten küçükse karşılaştırılan grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğuna karar verilir. Bu örnekte de üstteki resimde görüleceği gibi **gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.**

(p değeri 0,02<0,05)

(p değeri 0,02<0,05) Bu nedenle anlamlı fark bulunduğu zaman bu farkın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını bulmak amacıyla post-hoc test denen karşılaştırmaların yapılması gereklidir. Yapılan post-hoc test sonucu **sig değeri 0,05 den büyük çıktığı için fark var gözükse de yok kabul edilir. Yüksek lisans ve üniversite eğitim düzeyindeki muhasebe -meslek mensuplarının sig. Değerleri 0,05 çıkmıştır. Ortalamalarına bakıldığında yüksek lisans düzeyindekilerin diğerlerine göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür.**

Betimsel İstatistik

	N	ORTALAMA	ST.SAPMA
Lise	16	4,0000	4,08248
Üniversite	92	2,1304	3,70689
Yükseklisans	19	4,4737	4,94827
Toplam	127	2,7165	4,04125

Tablo 13. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Aldıkları Eğitimler Açısından yapılan frekans analizi

	Sıklık	Yüzde
eğitim almadım	36	28,3
lise öğrenimim sırasında	2	1,6
üniversite öğrenimim sırasında	21	16,5
staj başlama sınavı öncesinde	4	3,1
mesleki yeterlilik sınavı öncesinde	17	13,4
SMMM ruhsatını aldıktan sonra	36	28,3
YMM ruhsatını aldıktan sonra	1	0,8
bağımsız denetçi yetki belgesi eğitimi sırasında	4	3,1
diğer	6	4,7
Toplam	127	100

Tablo 14. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Seminare katılmaları ve Eğitimlerini Hangi Kurum Aracılığıyla Aldıkları Açısından yapılan frekans analizi

	Sıklık	Yüzde
katılmadım	66	52,0
bağlı olduğum oda veya TURMOB kanalıyla	45	35,4
Üniversite(sürekli eğitim merkezleri)aracılığıyla	3	2,4
özel eğitim kurumları (dershane vb.)aracılığıyla	10	7,9
diğer	3	2,4
Toplam	127	100

SONUÇ

Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Aldıkları Eğitimler Açısından tespit edilmesi amacıyla Kocaeli il merkezinde görev yapan ve Kocaeli Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı bulunan 140 muhasebe meslek mensubuna anket uygulaması yapılmış 127 geçerli anket elde edilmiştir..

Veriler önce açıklayıcı faktör analizine tabi tutularak, bir ölçek geliştirme çalışması gerçekleştirilmiş, daha sonra demografik özellikler ile tespit edilen bu faktör grupları arasında herhangi bir ilişkinin mevcut olup olmadığını tespit etmek için ki-kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede muhasebe meslek mensuplarının TFRS uygulamalarında Aldıkları Eğitimler Açısından analiz edilmiştir.

Muhasebe meslek mensupları;

Finansal raporlarda sunulan bilginin kalitesini TFRS'ye dayalı finansal tablolarda daha nitelikli buldukları, TFRS biçimsel yapı, kapsam ve içerik bakımından Tekdüzene göre daha güçlü olduğunu, TFRS'nin bilgi açısından muhasebeye daha çok hizmet ettiği, TFRS'yi yeterince öğrenebilmeleri için iyi bir eğitim almaları gerektiği, TFRS'nin ilgili taraflara daha tarafsız, doğru ve güvenilir bilgi sağladığı TFRS Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın belirli derecede esnek olması uygulamada karşılaşılan sorunların çözümüne katkı sağlayacağı, TFRS okuma boyutunda yapılan analiz sonucunda elde edilmiştir.

Anlama boyutunda ise meslek mensuplarının aldıkları eğitimlerin sonucunda TFRS'mi uygulayabileceklerine inanmaktadırlar. TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları da Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre raporlanmış finansal tablolarda olduğu gibi analiz edebileceklerine inanmaktadırlar. TFRS'nde kullanılan bilimsel yöntemlerin tam olarak anlaşılmasının zor olması nedeniyle uygulamada sorun çıkardığını TFRS'na ilişkin örneklendirici-bilgilendirici kitap, bildiri, makale v.b. yayınların sayısının ve TFRS'nin uygulamasına yönelik hizmet veren firmaların sayısının yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Uygulama boyutunda ise farklı sektörlerde TFRS uygulamalarının zor olduğu ancak bu sorunun sektörlerle göre ayrı düzenlenen standartlarla uygulamayı kolaylaştıracağı buna karşılık TFRS'nin sık değişmesinin finansal tabloların uygulamasında sorun çıkardığı belirtilmiştir. TFRS'nde geleceğe yönelik risk tahminlerinde, bilimsel yöntemlerin kullanılmasının uygulamayı zorlaştıracağı uygulama boyutunda ortaya çıkmıştır. Uygulamada karşılaşılan sorunların eğitimle düzeleceği bu boyutta da önemli düzeydedir.

Muhasebe çalışanlarının Tek Düzen Muhasebe Sistemine hakimiyetlerinin TFRS yi uygularken herhangi bir katkısının olmadığı veya az olduğu anket sonuçlarında görülmüştür.

Demografik değişkenlere göre yapılan analizler sonucunda;

Cinsiyet açısından fark olmadığı , ortalamaların birbirine yakın olduğu, çalışmaya katılan bayan meslek mensupları toplam içinde %30 düzeyinde olması bu değişkenin hipotezler üzerinde bir etkisiz olmadığını göstermiştir. Ünvan değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler Ölçeğinin mükellef Bakımından one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ancak yapılan analiz sonucunda mükellef sayısının çok ve ya az olmasının TFRS uygulamasında sorun açısından farklılık oluşturmadığı verisi elde edilmiştir.

H1: Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutu güçlüdür.

H2: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'ları ile ilgili aldıkları eğitim yeterlidir

H3: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nin biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre daha güçlüdür.

H4 Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutu güçlüdür.

H5: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu güçlüdür.

H6: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu güçlüdür.

H7: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu güçlüdür.

H8: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız ,doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu güçlüdür

H9: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu güçlüdür.

Yukarıda belirtilen araştırmanın hipotezleri doğrultusunda yapılan analizlerde meslek mensupları TFRS uygulamalarında kullanılan bilimsel yöntemlerin, sık yapılan değişikliklerin, mevcut iş yükleri ve sorumluluklarının artmasının, TFRS'nin ayrıntılı değerlendirilmesinin karşılaştıkları sorunlar olduğu, bu sorunun giderilebilmesinin TFRS eğitimleriyle mümkün olabileceği ortaya çıkmıştır. Muhasebe meslek mensupları TFRS konusunda alınan eğitimlerin, kaynakların, kaynaklara ulaşılabilirliğin mümkün olduğunu, çıkan sorunların sık değişen mevzuat ve ağır iş yükünden kaynaklandığı konusunda fikir birliği içindedirler.

KAYNAKÇA

Kızıl, A.; Fidan, M.M.; Kızıl, C. & Keskin, İ. (2016). ,Tms-Tfrs Türkiye Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartları Uygulamalar, Yorumlar, Muhasebeleştirme, Der Yayınları:435,İstanbul, S.1.

Örten,R.; Kaval,H.& Karapınar,A.(2017)., Tms-Tfrs Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama Ve Yorumları, Gazi Kitabevi,10,Baskı,Ankara

Yemez, İ.,(2016). ‘Doğrulayıcı Faktör Analizi İle Sosyal Medya Reklamlarına Yönelik Tutum Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF’de Bir Uygulama’, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 17 (2), 97-118.

Nakip, M. (2013). Pazarlama Araştırma Teknikleri Spss Uygulamalı, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi

Terzi, A. Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslekleri İle İlgili Beklentilerine, Sorunlarına Ve Algılarına Yönelik Bir Araştırma: Rize Örneği. Ardahan Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Ekim 2015, Ss. 193-212

Bengü, H., & Çelik, F. S. Ö. (2014). Niğde İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Ampirik Olarak Değerlendirilmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 175.

Tülay, Y. E. L., & Erdem, M. S. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının Ufrs Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Tespiti: Bolu İli Örneği. *AİBÜ-İİBF Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Yıl 11, Sayı 2, 2015, Ss. 217-232

Bayazıtlı, E., Özdemir, S., & Alpay, E. (2015). Finansal Raporlamada Standardizasyon Ve Muhasebe Meslek Mensuplarını Zorlayan Öğrenme Sürecinin Bilinçli Yetkinlik Öğrenme Modeli Temelinde İrdelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 1, 1-31

Www.Turkcebilgi.Com,Erişim Tarihi:28.02.2018

Http://Www.Yonetselzihin.Com,27.02.2018

Www.İstatistik.Gen.TrFaktör Analizi Tanıtımı Ve Uygulanması